

האיורים במסכת חולין, לקוחים מהספר 'שיחת חולין' באישור הרב אמיתי בן דוד שליט"א

בס"ד, ז' אלול התשפ"ו

חולין קי"ב – הפרדה בין מלח לכותח, דם בבשר צלוי, ומליחה משותפת של סוגי בשר שונים

שאלות:

1. אפי אכל גבינה ליד צלוחית מלח, אפשר להשתמש במלח להמליח בשר?

הפרדה בין מאכל חלבי או בשרי למלח

- **רב דימי שאל את רב נחמן** אם מותר להניח כד מלח (שמשמש לתבשיל בשרי) בצד כד כותח (מאכל חלבי).
- **רב נחמן פסק** שאסור, מפני שכותח הוא מאכל עבה, ואם הוא יפול לתוך המלח – הוא נשאר ניכר בעינו. ועלולים בטעות להשתמש במלח לבשר.
- אבל כד חומץ שגם בו משתמשים לבשר, מותר להניח בצד כד כותח, מפני שגם אם יפול כותח לחומץ, הוא מתערבב ולא ניכר בעינו וגם לא נותן טעם בחומץ.
- הגמרא מביאה מעשה בגזל שנפל לכד כותח **רב חנינא בריה דרבא מפשרוניה** התיר לאכול את הגזל.
- **רבא** שיבח את ההיתר והסביר: שמה **ששמואל אמר** "מליח הרי הוא כרותח" נאמר רק במאכל שמלוח כל כך עד שלא נאכל מחמת מלחו (כמו בשר במליחה). אבל כותח נאכל מחמת מלחו, ולכן לא נחשב כרותח לעניין הבלעה.
- ההיתר האמור הוא דווקא בבשר חי. אבל בשר צלי שנפל לכותח:
 - צריך קליפה (לקלוף את השכבה החיצונית).
 - ואם יש בבשר הצלי בקעים (פילי) או שהוא מתובל בתבלינים (שמרככים אותו) – וכולו אסור מפני שהוא בולע לתוכו את הכותח.

2. אריאל חתך בשר צלוי, ויצא ממנו דם, הבשר מותר באכילה?

דם בבשר שנצלה

- **רב נחמן אמר בשם שמואל** שככר לחם שחתכו עליה בשר שנצלה, אסור לאכול אותה מפני שהדם יוצא מהצלי ונבלע בה.
- והדין נאמר דווקא כשהבשר היה אדום מדם מרובה (אסמיק), ושהדם עבר מצד אחד לצד השני בלחם, שהוא נראה משני הצדדים (אבריה), והמוהל היוצא מהבשר סמך ולא צלול (אסמכיה), אם המוהל צלול – לא חוששים שהוא דם.
- **שמואל** היה זורק לחם כזה לכלב; **רב הונא** נתן לשמשו כי לדעתו הלחם מותר רק **שרב הונא** סלד ממנו מחמת איסטיסות; **רבא** היה אוכל אותו בעצמו וקורא לו "יין של בשר" (חמר בשר).
- **רב נחמן אמר** עוד בשם **שמואל**: שאין מניחים כלי לקבלת שומן מתחת לבשר צלוי (בי דוגי כמו שכבר ראינו) עד שיכלה כל מראה אדמומית הדם, כלומר, שכל הדם כבר נפלט.

האיורים במסכת חולין, לקוחים מהספר 'שיחת חולין' באישור הרב אמיתי בן דוד שליט"א
ומר זוטרא אמר בשם **רב פפא** שהסימן לזה הוא 'משתעלה תמרתו', כלומר שעולה עשן
מהבשר או מהגחלים, כי הדם כבר לא מכבה אותו.

- **רב אשי מקשה** אולי בשלב הזה החלק התחתון של הבשר כבר נצלה, אבל החלק העליון עוד לא, ועדיין יוצא ממנו דם? לכן **רב אשי** אומר שהפתרון היחיד הוא, לשים מעט מלח גם על הבשר וגם בכלי שמתחתיו; המלח מושך את הדם לתחתית הכלי, והשומן הצף למעלה נשפך בנחת (משפיה) לכלי אחר בלי הדם.
 - **רב אחא בריה דרב איקא הקשה לרב אשי**, איך אפשר לומר שלאחר שכלתה האדמומית כבר אין חשש שדם יוצא מן הבשר, והרי **שמואל** במימרא הקודמת אסר ככר שחתכו עליה בשר צלוי?
 - רב אשי מתרץ**, שבחיתוך על גבי לחם זה שונה, כי לחץ הסכין (דוחקא דסכינא) סוחט דם גם לאחר הצלייה, בעוד שללא הלחץ משעולה העשן הדם לא יוצא יותר החוצה.
3. שמאי מלח דג ביחד עם תרנגולת, מותר לאכול את הדג?

מליחת דגים עם עופות ובשר שחוטה עם טריפה

- **רב נחמן אמר** שדגים ועופות שמלחן זה עם זה אפילו בכלי מנוקב – הדגים אסורים, להבדיל מעופות עם עופות אחרים שבכלי מנוקב הם מותרים.
הסיבה היא, שהדגים הם בעלי קרום רך (רפו קרמייהו) וממהרים לפלוט את צירם מוקדם; והעופות בעלי עור קשה (קמיטי) פולטים מאוחר יותר. כשהדגים גומרים לפלוט, הם חוזרים ובולעים מדם העופות שנפלט לאחר מכן.
- **לרב מרי בר רחל** מלחו בשר שחוטה כשר עם בשר טריפה בכלי מנוקב. והוא שאל את **רבא** מה הדין.
- **רבא אסר** את בשר השחוטה, ולמד את הדין מהאות המיותרת ה"א במילה "הטמאים" בפסוק "אלה הטמאים לכם בכל השרץ" – שהכתוב אסר גם את **צירן** המוהל שיוצא מהם, ורוטבן וקיפה של חיות טמאות. ציר הטריפה נבלע בבשר הכשר אפילו כשהבשר הכשר טרוד בפליטת דמו, מפני שציר נוח להיבלע יותר מן הדם.
- והגמרא בתחילת הדף הבא מסבירה ש**רבא** לא יכל להסתפק בנימוק של **שמואל**, שמליח כרותח, כי היה מקום לחשוב שזה נכון לגבי הדם, וכאן הוא לא שייך כי מדובר בכלי מנוקב, לכן **רבא** השמיע שגם הציר אסור, ושהציר נבלע יותר בקלות.
והגמרא תמשיך לדון בדין הזה של **רבא** בדף הבא.